

ΜΑΘΗΜΑ / ΤΑΞΗ :	ΛΑΤΙΝΙΚΑ
ΣΕΙΡΑ:	
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ:	
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑΤΟΣ:	

A. ΚΕΙΜΕΝΟ: XIII, XIV, XV

Ob repentinum monstrum terror animos militum invaserat et exercitus fiduciam amiserat. Tum Sulpicius Gallus de caeli ratione et de stellarum lunaeque statu ac motibus disputavit eoque modo exercitum alacrem in pugnam misit.

Post bellum Actiacum Cassius Parmensis, qui in exercitu M. Antonii fuerat, Athenas confugit. Ibi vix animum sollicitum somno dederat, cum repente aparuit ei species horrenda. Existimavit ad se venire hominem ingentis magnitudinis et facie squalida, similem effigiei mortui. Quem simul aspexit Cassius, timorem concepit nomenque eius audire cupivit.

Locis frigidissimis pelles solum habent et in fluminibus lavantur. Cum civitas bellum gerit, magistratus creantur cum vitae necisque potestate. Equestribus proeliis saepe ex equis desiliunt ac pedibus proeliantur: ephippiorum usus res turpis et iners habetur. Vinum a mercatoribus ad se importari non sinunt quod ea re, ut arbitrantur, remollescunt homines atque effeminantur.

B. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστούν τα παραπάνω αποσπάσματα

(μονάδες 40)

2α. Να γραφούν οι τύποι που ζητούνται:

- i. **monstrum**: δοτική / αιτιατική πληθυντικού
- ii. **caeli**: αιτιατική / κλητική πληθυντικού
- iii. **statu**: δοτική ενικού / αιτιατική πληθυντικού

- iv. **squalida facie:** κλητική ενικού και πληθυντικού
- v. **solicitum, similem:** να γραφούν όπου βρίσκονται στους άλλους βαθμούς του επιθέτου
- vi. **hominem:** ονομαστική ενικού και πληθυντικού
- vii. **nomen:** αιτιατική πληθυντικού
- viii. **nex:** δοτική ενικού και πληθυντικού
- ix. **proeliis:** ονομαστική πληθυντικού

(μονάδες 5)

2β. Να γραφούν οι τύποι που ζητούνται:

- i. **qui:** αιτιατική πληθυντικού και στα τρία γένη
- ii. **ei:** αιτιατική ενικού και πληθυντικού και στα τρία γένη
- iii. **se:** δοτική ενικού και πληθυντικού και στα τρία γένη

(μονάδες 2)

2γ. Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση:

- i. **animos:** αιτιατική πληθυντικού / δοτική ενικού
- ii. **lunae:** γενική ενικού / δοτική πληθυντικού
- iii. **species:** ονομαστική πληθυντικού/ ονομαστική ενικού
- iv. **squalida:** αφαιρετική ενικού, θηλυκού γένους / ονομαστική πληθυντικού, ουδετέρου γένους
- v. **turpis:** ονομαστική ενικού, θηλυκού γένους / δοτική πληθυντικού αρσενικού γένους

(μονάδες 4)

3. Να γραφούν οι τύποι που ζητούνται για κάθε ρηματικό τύπο (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο):

- i. **invaserat:** β' πληθυντικό οριστικής και υποτακτικής ενεστώτα στην ίδια φωνή
- ii. **amiserat:** αιτιατική σουπίνο / γενική γερονδίου
- iii. **fuerat :** στο ίδιο πρόσωπο μέλλοντα και συντελεσμένου μέλλοντα
- iv. **confugit:** να κλιθούν οι προστακτικές των χρόνων της ενεργητικής φωνής
- v. **apparuit:** η μετοχή παρακειμένου στην αιτιατική πτώση, ενικού αριθμού και στα τρία γένη
- vi. **venire:** απαρέμφατο ενεστώτα και παρακειμένου παθητικής φωνής
- vii. **proeliantur:** μετοχή ενεστώτα και απαρέμφατο μέλλοντα

viii. **effeminantur**: στο ίδιο πρόσωπο, στην ίδια φωνή, υποτακτική παρατατικού και υπερσυντελικού

(μονάδες 10)

4α. Να αναγνωριστούν συντακτικά οι λέξεις:

- i. **militum**
- ii. **animum**
- iii. **mortui**
- iv. **ad se**
- v. **re**

(μονάδες 5)

4β. Να αναγνωρισθούν πλήρως (είδος, εισαγωγή, συντακτικός ρόλος και εκφορά) οι δευτερεύουσες προτάσεις:

“quem simul aspexit Cassius”, “ut arbitrantur”

(μονάδες 8)

5α. Να μετατρέψετε την πρώτη κύρια πρόταση της παρακάτω περιόδου σε μετοχική έκφραση:

Terror animos militum invaserat et exercitus fiduciam amiserat

(μονάδες 4)

5β. **eoque modo exercitum alacrem in pugnam misit** (Sulpicius Gallus): Να δηλώσετε το σκοπό με όλους τους δυνατούς τρόπους εκφοράς.

(μονάδες 3)

5γ. **post bellum Actiacum**: Να εκφράσετε το χρόνο με επιρρηματικό προσδιορισμό

(μονάδες 2)

6α. **ad se**: ποιο συντακτικό φαινόμενο παρατηρείτε; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

(μονάδες 6)

6β. Να αναλυθεί ο επιθετικός προσδιορισμός σε αναφορική προσδιοριστική πρόταση: **animum sollicitum**

(μονάδες 2)

6γ. Athenas: Να αντικατασταθεί το ουσιαστικό από τον κατάλληλο τύπο των παρακάτω λέξεων, ώστε να δηλώνεται η ίδια επιρρηματική σχέση: **Hispania, Roma, castra, domus.**

(μονάδες 2)

7α. Να μετατρέψετε τη δευτερεύουσα πρόταση σε αντίστοιχη μετοχή: **cum civitas bellum gerit**, magistratus creantur cum vitae necisque potestate

(μονάδες 3)

7β. Να μετατρέψετε την παθητική σύνταξη της παρακάτω πρότασης σε ενεργητική: ephippiorum usus res turpis et iners habetur

(μονάδες 2)

7γ. Να χρησιμοποιήσετε το ενεργητικό απαρέμφατο στη θέση του παθητικού και να κάνετε τις απαραίτητες αλλαγές: vinum a mercatoribus ad se importari non sinunt

(μονάδες 2)

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A. ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ:

Εξαιτίας του ξαφνικού παράξενου και φοβερού θεάματος τρόμος είχε καταβάλει τις ψυχές των στρατιωτών και ο στρατός είχε χάσει την αυτοπεποίθηση (του). Τότε ο Σουλπίκιος Γάλλος μίλησε για τη φύση του ουρανού και για την στάση και τις κινήσεις των αστεριών και της σελήνης και με αυτό τον τρόπο έστειλε το στρατό με αναπτερωμένο το ηθικό στη μάχη.

Μετά τη ναυμαχία του Άκτιου ο Κάσσιος από την Πάρμα, ο οποίος είχε υπηρετήσει στον στρατό του Μάρκου Αντώνιου, κατέφυγε στην Αθήνα. Εκεί μόλις είχε παραδώσει την ταραγμένη (του) ψυχή στον ύπνο, όταν ξαφνικά εμφανίστηκε σε αυτόν φρικτή μορφή. Νόμισε ότι ερχόταν προς αυτόν άνθρωπος με πελώριο μέγεθος και βρώμικο πρόσωπο, όμοιος με εικόνα νεκρού. Αυτόν μόλις ο Κάσσιος είδε, φόβος τον έπιασε και το όνομα του θέλησε να πληροφορηθεί.

Κάθε φορά που η πολιτεία διεξάγει πόλεμο, εκλέγονται αρχές με εξουσία ζωής και θανάτου. Στις ιππομαχίες συχνά πηδούν από τα άλογα και μάχονται πεζοί: η χρήση της σέλας θεωρείται αισχρό και μαλθακό πράγμα. Δεν επιτρέπουν να εισάγεται κρασί σε αυτούς από τους εμπόρους, επειδή από αυτό το πράγμα, όπως πιστεύουν, οι άνδρες γίνονται μαλθακοί και εκθηλώνονται.

2α. i. monstris / monstra

ii. caelos / caeli

iii. statui / status

iv. squalida facies / squalidae facies

v. sollicitiorem / sollicitissimum, similiorem / simillimum

vi. homo / homines

vii. nomina

viii. neci / necibus

ix. proellia

2β. i. quos / quas/ quae

ii. eum, eam, id/ eos, eas, ea

iii. mihi, tibi, sibi/ nobis, vobis, sibi

2γ. i. αιτιατική πληθυντικού

ii. γενική ενικού

iii. ονομαστική ενικού

iv. αφαιρετική ενικού, θηλυκού γένους

v. ονομαστική ενικού, θηλυκού γένους

3. i. invaditis / invadatis

ii. amissum / amittendi

iii. erit / fuerit

iv. confuge, confugite / confugito, confugito, confugitote, confugiunto

v. apparitum / apparitam / apparitum

vi. venire / ventum esse

vii. proeliantes / proeliaturos esse

viii. effeminentur / effeminati essent

4α. i. γενική κτητική στο animos

ii. άμεσο αντικείμενο στο dederat

- iv. γενική αντικειμενική στο *effigiei*
- iv. εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει κίνηση προς πρόσωπο και προσδιορίζει το *importari*
- v. απρόθετη αφαιρετική της αιτίας και συγκεκριμένα του εξωτερικού αναγκαστικού αιτίου, προσδιορίζει το *remollescunt*.

4β. i. Δευτερεύουσα επιρρηματική χρονική πρόταση. Εισάγεται με το χρονικό σύνδεσμο *simul*, γιατί εκφράζει το προτερόχρονο. Εκφέρεται με οριστική γιατί δηλώνει μόνο το χρόνο και τίποτα άλλο, συγκεκριμένα χρόνου παρακειμένου (*aspexit*) γιατί εκφράζει το προτερόχρονο στο παρελθόν. Λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στα ρήματα *concepit* και *cupivit*.

ii. Δευτερεύουσα επιρρηματική απλή παραβολική πρόταση που δηλώνει τρόπο. Εισάγεται με τον παραβολικό σύνδεσμο *ut*. Εκφέρεται με οριστική και η σύγκριση αφορά δύο πράξεις ή καταστάσεις που είναι ή θεωρούνται ως αντικειμενική πραγματικότητα, συγκεκριμένα χρόνου ενεστώτα (*arbitrantur*) γιατί αναφέρεται στο παρόν. Λειτουργεί ως β' όρος σύγκρισης με α' όρο τις κύριες προτάσεις.

5α. *terrore animis militum invasis exercitus fiduciam amiserat*. Μετατροπή της 1^{ns} κύριας πρότασης σε χρονική μετοχή, γνήσια αφαιρετική απόλυτη, γιατί το υποκείμενο της *animis* δεν έχει κανέναν άλλο ρόλο στην πρόταση, με ρήμα το *amiserat* στην οποία ανήκει.

- 5β.** i. *eoque modo exercitum alacrem misit ut pugnaret*.
ii. *eoque modo exercitum alacrem misit qui pugnaret*.
iii. *eoque modo exercitum alacrem misit pugnatum*.
iv. *eoque modo exercitum alacrem misit ad/ in pugnandum*.
v. *eoque modo exercitum alacrem misit pugnandi causa/ gratia*.

5γ. *Actiaco post bello*

6α. ad se: εμπρόθετος προσδιορισμός της κατεύθυνσης σε πρόσωπο στο απαρέμφατο venire. Η εμπρόθετη αντωνυμία (ad se), η οποία βρίσκεται στην απαρεμφατική φράση (ad se venire hominem), αναφέρεται στο υποκείμενο (Cassius) του ρήματος (existimavit) της πρότασης εξάρτησης (στην οποία περιέχεται η απαρεμφατική φράση) και όχι στο υποκείμενο του απαρεμφάτου (hominem), άρα έχουμε έμμεση αυτοπάθεια.

6β. animum, qui sollicitus erat

6γ. in Hispania, Romam, in castra, domum.

7α. civitate bellum gerente, magistratus creantur cum vitae necisque potestate (γνήσια αφαιρετική απόλυτη)

7β. (Germani) ephippiorum usum rem turpem et inertem habent

7γ. (Germani) vinum mercatores ad se importare non sinunt

**Από τον Κλασικό Τομέα του Φιλολογικού τμήματος των
Φροντιστηρίων Πουκαμισάς Ηρακλείου συνεργάστηκαν:
Σ. Αναγνωστάκη, Μ. Παγωμένου, Χ. Πυργιανάκη.**